

1^ο Ετήσιο Ερευνητικό Εργαστήριο

του Κέντρου Ελληνικών Σπουδών Πανεπιστημίου Harvard στο Ναύπλιο

30 Ιουλίου – 1 Αυγούστου 2021

Διοργάνωση: Κέντρο Ελληνικών Σπουδών Ελλάδος, Πανεπιστήμιο Harvard
Συντονιστές Εργαστηρίου: Ευάγγελος Κατσαρέλης, Άννα Λάμαρη

Center for Hellenic Studies in Greece
Harvard University

CENTER FOR
HELLENIC STUDIES
HARVARD UNIVERSITY

Παρασκευή, 30 Ιουλίου 2021

ΕΝΑΡΞΗ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ, 20:00

Χαιρετισμός εκ μέρους του Κέντρου Ελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Harvard (CHS)
και των συντονιστών του εργαστηρίου

Εισαγωγική ομιλία από προσκεκλημένο ομιλητή (guest speaker):

Χρήστος Τσαγγάλης

Καθηγητής Κλασικής Φιλολογίας και Πρόεδρος του Τμήματος Φιλολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Ο Ησιόδειος Γυναικῶν Κατάλογος: Ένα Ειδολογικό Υβρίδιο

Η παρουσίαση αυτή στοχεύει να εξετάσει ορισμένα από τα εξεζητημένα ειδολογικά και λογοτεχνικά χαρακτηριστικά του ησιόδειου έργου *Γυναικῶν Κατάλογος*, το οποίο καταλαμβάνει μια σημαντική θέση στην εξέλιξη της αρχαϊκής επικής ποίησης.

ΔΕΙΠΝΟ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ, 21:30

Σάββατο, 31 Ιουλίου 2021

ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ, 10:30 – 13:00

Ιωάννα Μουτάφη (Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών στην Αθήνα)

Υπότροφος Ερευνήτρια Ελληνικών Σπουδών του CHS 2020–21

Τα Οστά μας, οι Τάφοι μας, το Μέλλον μας: Μια Βιοαρχαιολογική Ματιά στην Πρώιμη Μυκηναϊκή Περίοδο

Στις απαρχές της Ύστερης Εποχής του Χαλκού στην ηπειρωτική Ελλάδα (γύρω στο 1700 π.Χ.) σημειώθηκαν σημαντικές αλλαγές στα ταφικά έθιμα. Κύρια χαρακτηριστικά τους, η σταδιακή μετάβαση από ατομικές σε συλλογικές ταφές, η επαναχρησιμοποίηση των τάφων, και η δευτερογενής ταφική μεταχείριση. Οι αλλαγές αυτές φαίνεται να συνδέονται στενά με τις ευρύτερες κοινωνικοπολιτικές εξελίξεις της μετάβασης από τη Μεσοελλαδική στην

Υστεροελλαδική περίοδο και με την ανάδυση των «μυκηναϊκών» κοινωνιών. Η μελέτη αυτή επικεντρώνεται στο πλέον ιδιαίτερο στοιχείο των ταφικών δεδομένων, στα ίδια τα οστά. Η ιδιαιτερότητα των οστών έγκειται στη διττή αρχαιολογική φύση τους, μεταξύ πολιτιστικού και βιολογικού στοιχείου. Χάρη σ' αυτήν, τα οστά παρέχουν μοναδικές κοινωνικές πληροφορίες, επιτρέποντας να προσεγγίσουμε ταυτόχρονα τόσο την βιολογική ταυτότητα και τη ζωή των νεκρών, όσο και τη δράση των ζωντανών που επιτέλεσαν την ταφή στο συγκεκριμένο ιστορικό πλαίσιο.

Μέσω της βιοαρχαιολογικής προσέγγισης των ανθρώπινων καταλοίπων από δύο πρόσφατα ανασκαμμένες θέσεις της Πρώιμης Μυκηναϊκής περιόδου, τον Άγιο Βασίλειο Λακωνίας και την Κίρρα Φωκίδας, είναι δυνατόν να ανασυστήσουμε συγκεκριμένες λεπτομέρειες της ταφικής πράξης αντί για αόριστα, γενικά χαρακτηριστικά. Οι λεπτομέρειες αυτές παρουσιάζουν αξιοσημείωτη και ουσιαστική ποικιλία. Συνθέτοντας την ταφική θεωρία με την βιοπολιτισμική ανάλυση των εμπειρικών δεδομένων, μπορούμε να προσεγγίσουμε καλύτερα τη σύνθετη σχέση μεταξύ της ταφικής μεταχείρισης και ευρύτερων κοινωνικών αλλαγών κατά την, τόσο καίρια, μεταβατική αυτή περίοδο.

Γιώργος Ποδαρόπουλος (Τμήμα Φιλολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών)

Προ-διδασκατορικός Υπότροφος Ερευνητής του CHS και της Διεθνούς Ολυμπιακής Ακαδημίας σε Σπουδές Αθλησης και Κοινωνίας 2020-21

Το Επινίκιο Βλέμμα: Η Ποιητική της Προοπτικής Πάνω στο Σώμα στην Επινίκια Ωδή

Στόχος αυτής της παρουσίασης είναι να εξετάσει την προοπτική του λυρικού «εγώ», της κοινότητας και των θεών στις επινίκιες ωδές του Σιμωνίδη, του Βακχυλίδη και του Πινδάρου. Αυτή η στοχοθεσία εντάσσεται στο πλαίσιο του θεωρητικού προβληματισμού που εκκινεί από την αφηγηματολογία, συγκεκριμένα από την κριτική που ακολούθησε τον Genette, και σχετίζεται με τη διάκριση του υποκειμένου, του αντικειμένου και της σχετικότητας της προοπτικής. Ως μέθοδος προτείνεται η ένταξη της έννοιας της εστίασης, η οποία αναφέρεται στο υποκείμενο της προοπτικής, σε ένα ευρύτερο πολυπαραγοντικό πλαίσιο, το οποίο αναγνωρίζει πολλαπλά σημεία υπεροχής, την εστίασή τους σε διαφορετικές όψεις ενός αντικειμένου, και την ορατότητά τους.

Σε αυτήν την προσπάθεια, η επινίκια ωδή προβάλλει ιδανική προκειμένου να φωτίσει τη σχετικότητα των παραπάνω παραγόντων της προοπτικής, οι οποίοι συνδέονται με σχέσεις ιεραρχίας και αλληλεξάρτησης. Όσον αφορά την ιεραρχία, το βλέμμα του λυρικού «εγώ» φαίνεται να καθοδηγεί τα υπόλοιπα ανθρώπινα και τα θεϊκά βλέμματα. Όσον αφορά την αλληλεξάρτηση, το σώμα αποτελεί μία παραδειγματική περίπτωση αντικειμένου, καθώς η εστίαση στη φθαρτότητα ή την αφθαρσία του είναι που συνιστά την ίδια την «επινίκια» προοπτική αλλά συγχρόνως δημιουργείται και από αυτή. Έτσι, οι παράγοντες της προοπτικής καταλήγουν διακριτοί όσο και σχετικοί.

Δέσποινα Δρετάκη (Τμήμα Φιλολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης)

Προ-διδασκατορική Υπότροφος Ερευνήτρια του CHS και της Διεθνούς Ολυμπιακής Ακαδημίας σε Σπουδές Αθλησης και Κοινωνίας 2020-21

Κοινωνική Συνοχή και Αθλητισμός στην Αθήνα και τη Σπάρτη του 5^{ου} Αιώνα

Στο πλαίσιο της ακαδημαϊκής μου έρευνας, μελετώ την περίοδο του Πελοποννησιακού πολέμου και τον τρόπο που ο Ευριπίδης διαχειρίζεται τις σχέσεις Αθήνας και Σπάρτης. Για το λόγο αυτό, θα διερευνήσω τον τρόπο που οι δύο μεγάλες αντίπαλοι αξιοποιούν τον αθλητισμό στο πλαίσιο της κοινωνικής συνοχής. Ο αθλητισμός αποτελεί έναν από τους βασικούς συνεκτικούς κρίκους που συνδέουν τον κοινωνικό ιστό, όχι μόνο σε τοπικό αλλά και σε εθνικό επίπεδο. Το ζητούμενο λοιπόν είναι με ποιον τρόπο πραγματώνεται αυτή η συνοχή σε καθεμία από τις δύο πόλεις, ακριβώς επειδή η δομή τους είναι εντελώς διαφορετική, τόσο σε πολιτικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο. Φυσικά, δεν περιορίζεται μόνο σε στρατιωτικό, αλλά και σε κοινωνικό επίπεδο. Ως εκ τούτου, ακριβώς επειδή η κοινωνική δομή της κάθε πόλης διαφέρει άρδην, αντικείμενο της έρευνάς μου είναι ο τρόπος που οι δύο αντίπαλοι διαχειρίζονται τον αθλητισμό και τον εντάσσουν στο πολιτικό και κοινωνικό τους γίγνεσθαι. Για το λόγο αυτό θα μελετήσω το είδος και το επίπεδο εκπαίδευσης που λαμβάνουν οι αθλητές κάθε πόλης, καθώς και το δικαίωμα και τα κριτήρια συμμετοχής τους στους αγώνες. Εν κατακλείδι, ο τελικός στόχος αυτής της εισήγησης είναι να αναδειχθεί η διαφορά που υπάρχει ανάμεσα στις δύο πόλεις και να επισημανθεί ότι η πολιτική διαφοροποίησή τους, έχει αντίκτυπο και στον τρόπο, με τον οποίο αντιλαμβάνονται και διαχειρίζονται τον αθλητισμό ως βασικό συνεκτικό στοιχείο της κοινωνίας του 5^{ου} αιώνα π.Χ.

Αλέξανδρος Βελαώρας (Τμήμα Φιλολογίας, Πανεπιστήμιο Πατρών)

Προ-διδασκτορικός Υπότροφος Ερευνητής του CHS και της Διεθνούς Ολυμπιακής Ακαδημίας σε Σπουδές Αθλησης και Κοινωνίας 2020-21

Άθλοι Επί Σκηνής

Στην εισήγησή μου θα εξετάσω πώς ο ηρωικός άθλος ως θέμα εντάσσεται στην τραγωδία, προσαρμοσμένος στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του είδους και την ιδεολογία της *πόλεως*. Με αναφορές στις *Ικέτιδες* του Ευριπίδη, θα υποστηρίξω ότι στον πυρήνα της πλοκής των περισσότερων τραγωδιών ένας κεντρικός χαρακτήρας αναλαμβάνει να φέρει εις πέρας έναν άθλο. Με τον όρο *άθλο* εννοώ ένα επικίνδυνο ή δύσκολο κατόρθωμα, ένα κατόρθωμα που απαιτεί εξαιρετικό θάρρος και φυσική ή/και διανοητική προσπάθεια. Οι χαρακτήρες αναλαμβάνουν τους άθλους είτε με δική τους πρωτοβουλία είτε επειδή τους ανατίθενται από κάποιο θεό/κάποια θεά ή κάποια ανώτερη εξουσία, ώστε να αποσοβηθεί μια κρίση που συχνά απειλεί την ευημερία ολόκληρης της κοινότητας. Ο άθλος μπορεί να ολοκληρωθεί με επιτυχία ή να μην ολοκληρωθεί. Μπορεί επίσης να ακολουθείται από την επιτέλεση ή/και την καθιέρωση μιας θρησκευτικής ή πολιτικής τελετουργίας. Όλες αυτές οι παράμετροι καθορίζονται από την ιδεολογία της δημοκρατικής *πόλεως*. Αυτή η προσέγγιση στην τραγωδία εξηγεί πώς η *πόλις* οικειοποιείται τους ηρωικούς άθλους και τους μετατρέπει σε κατεξοχήν *πολι-τικούς* καθώς και πώς οι τραγικοί χαρακτήρες, που παραδοσιακά ανήκουν στην ηρωική εποχή, γίνονται πολίτες της δημοκρατικής *πόλεως*.

Ευάγγελος Ταταρίδης (Τμήμα Φιλολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης)

Προ-διδασκτορικός Υπότροφος Ερευνητής του CHS και της Διεθνούς Ολυμπιακής Ακαδημίας σε Σπουδές Αθλησης και Κοινωνίας 2020-21

Η Ηλέκτρα στην Αυλή του Αρχελάου

Η ανακοίνωσή μου αποτελεί μια πρόταση χρονολόγησής της ευριπίδειας *Ηλέκτρας* στην

τελευταία δεκαετία του 5^{ου} αιώνα π.Χ. και συγκεκριμένα μετά τη μετανάστευση του ποιητή στη Μακεδονία. Το συγκεκριμένο εγχείρημα στηρίζεται σε αποσπάσματα του ευριπίδειου *Αρχελάου*, τις πληροφορίες γύρω από το βίο του ποιητή και του Μακεδόνα ηγεμόνα Αρχελάου και τη σπάνια αναφορά από τον Ευριπίδη στους Ολυμπιακούς Αγώνες. Κυρίως βασίζεται στην ταύτιση της προσωπικότητας του Αρχελάου με τον μυθικό Ορέστη, η οποία συνιστά τον κεντρικό άξονα γύρω από τον οποίο κινείται η βασική επιχειρηματολογία. Με την απόδειξη της παραπάνω θέσης ξεδιπλώνεται μια διαφορετική οπτική του δράματος, το οποίο καταλήγει να φαίνεται ως έργο «προπαγάνδας» υπέρ του Αρχελάου, διότι κάτω από τη μυθική περσόνα του ήρωα του δράματος, του Ορέστη, υποφώσκει η ιστορική προσωπικότητα του δις ολυμπιονίκη ηγεμόνα της Μακεδονίας, Αρχελάου.

ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ - ΜΕΣΗΜΕΡΙΑΝΟ ΓΕΥΜΑ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ, 13:00 – 14:30

ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ, 14:30 – 17:00

Άννα Λάμαρη (Τμήμα Φιλολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης)
Επιστημονική Συνεργάτιδα του CHS στις Ελληνικές Σπουδές

Αφηγηματικές Παρατηρήσεις στις Φοίνισσες του Ευριπίδη

Σε αυτή την ανακοίνωση θα επιχειρήσουμε να χαρτογραφήσουμε την περίτεχνη αφήγηση των *Φοινισσών* του Ευριπίδη χρησιμοποιώντας κάποιες από τις βασικές αρχές της αφηγηματολογίας, ως σύγχρονης θεωρίας της αφήγησης. Οι *Φοίνισσες*, ένα έργο με μια ιδιαιτέρως πλούσια πλοκή, καταφέρνουν να ενσωματώσουν σχεδόν ολόκληρη τη θηβαϊκή μυθολογική παράδοση σε μια σύνθετη, πολυεπίπεδη αφήγηση. Σκοπός μας είναι να επιτύχουμε μια βαθύτερη κατανόηση των εσωτερικών αφηγηματικών δομών του έργου και να προβάλλουμε την εξεζητημένη αφηγηματική του ανάπτυξη. Σε αυτό το πλαίσιο, θα εξετασθούν θέματα όπως η δραματική αποτελεσματικότητα των *αναχρονιών* και των πολλαπλών αφηγηματικών επιπέδων του έργου, οι εναλλαγές του αφηγηματικού ρυθμού, αλλά και τα δραματικά αποτελέσματα της αριστοτεχνικής παρουσίασης των ίδιων γεγονότων της *ιστορίας* από διαφορετικούς εστιακούς χαρακτήρες.

Ευάγγελος Κατσαρέλης (Τμήμα Φιλολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών)
Μάνατζερ Προγραμμάτων & Εκδηλώσεων του ΚΕΣ

Η Παιδαγωγική του Πλατωνικού Έρωτα στον Φαίδρο: Η Διαπαιδαγώγηση της Ψυχής του Εραστή και του Ερωμένου

Ο Πλάτων «εξανθρωπίζει» την έννοια του έρωτα και συνδέει τον έρωτα με την παιδαγωγική, ενώ προ-φιλοσοφικά αυτή η διάσταση του έρωτα δεν είχε αναδειχθεί. Μέσα από τη δεύτερη ομιλία του Σωκράτη στον *Φαίδρο*, η παρουσίαση αυτή επιχειρεί να απεικονίσει την παιδαγωγική διάσταση του πλατωνικού έρωτα και να τονίσει ότι η παιδαγωγική του συνιστά μια εκπαιδευτική διαδικασία που μυεί τόσο την ψυχή του εραστή όσο και του ερωμένου σε πραγματικές γνώσεις συνδέοντας τον ένα με τον άλλον έτσι ώστε να αναζητήσουν τη γνώση

μαζί. Ο Πλάτων ενδύει τον έρωτα με παιδαγωγικό πλαίσιο στο βαθμό που οι δυνατότητες του ερωτικού βιώματος γίνονται ισοδύναμες με τη διαπαιδαγώγηση του εραστή και του ερωμένου, και έτσι, η φιλοσοφία του για τον έρωτα γίνεται ατελής χωρίς την παιδαγωγική αρχή. Για να ξεδιπλώσω το επιχείρημα, θα παρουσιάσω τη φιλοσοφία του έρωτα όπως διατυπώνεται στο προαναφερθέν απόσπασμα και θα αναλύσω πτυχές της σχέσης του εραστή και του ερωμένου.

Θεόδωρος Αντωνιάδης (Τμήμα Φιλολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης)
Υπότροφος Ερευνητής του CHS στις Συγκριτικές Πολιτισμικές Σπουδές 2020-21

Πρόσφυγες και Μετανάστες στον Ελληνορωμαϊκό Μύθο και τη Λογοτεχνία. Η Περίπτωση του Τεύκρου.

Ο Τεύκρος, ο μυθικός ιδρυτής της Σαλαμίνας της Κύπρου, δεν συγκαταλέγεται στις πλέον αναγνωρίσιμες φιγούρες της κλασικής ποίησης, αν και τον εντοπίζουμε αρκετές φορές τόσο στον χώρο του έπους όσο και στην τραγωδία, ελληνική και ρωμαϊκή. Έχοντας αποτύχει έπειτα από την κρίση των όπλων του Αχιλλέα να υπερασπιστεί την τιμή του Αίαντα, του ετεροθαλή αδελφού στο πλευρό του οποίου πολέμησε στην Τροία όντας ο κορυφαίος τοξοβόλος των Αχαιών, θα αποκηρυχθεί από τον πατέρα του Τελαμόνα με την επιστροφή του από την Τροία και θα οδηγηθεί στην εξορία. Αυτά είναι, σε γενικές γραμμές, τα σημαντικότερα στοιχεία του μύθου του όπως τα γνωρίζουμε από τους Έλληνες ποιητές. Για τους Ρωμαίους ομοτέχνους τους, ωστόσο, σαφώς πιο προσφιλής και οικεία ήταν η φιγούρα του Τεύκρου ως εξόριστου/πρόσφυγα που κλήθηκε να αναζητήσει μια νέα πατρίδα για τον ίδιο και τους συντρόφους του. Τα βάσανα και οι περιπλανήσεις του τον καθιστούν «ισότιμο» του Αινεία στα μάτια της βεργιλιανής Διδούς. Αναμφίβολα, όμως, είναι οι διάσημοι στίχοι του Ορατίου στην Ωδή 1.7 που συνέδεσαν άρρηκτα την ιστορία του με τα θέματα του πολέμου, της περιπέτειας, της περιπλάνησης και της αποκατάστασης σε μια νέα πατρίδα που βρίσκονται στο επίκεντρο της παρούσας εργασίας ως ενδημικά χαρακτηριστικά της Αυγουστέιας ποίησης.

Χρήστος Αριστόπουλος (Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Πανεπιστήμιο Κύπρου)
Προ-διδασκατορικός Υπότροφος Ερευνητής του CHS και της Διεθνούς Ολυμπιακής Ακαδημίας σε Σπουδές Αθλησης και Κοινωνίας 2020-21

Πανελληνισμός και Αθηναϊκός Αθλητισμός

Η αθηναϊκή «αναγέννηση» υπό τον Αδριανό είναι άμεσα συνδεδεμένη με την ίδρυση του Κοινού του Πανελληνίου το 131 μ.Χ. Μέσα από τις ποικίλες και συχνά αφανείς δραστηριότητές του, εορταζόταν μια ρωμαϊκή εκδοχή του Ελληνισμού, υπό το πέπλο μιας αρχαιολατρίας. Ως έδρα αυτού του Κοινού, η Αθήνα διεξήγαγε πολλές αθλητικές δραστηριότητες κατά την Αντωνίνηα περίοδο, όχι μόνο για τους αντιπροσώπους διαφόρων ελληνικών πόλεων αλλά και για τους δικούς της εφήβους. Αυτό το άρθρο εξετάζει την αναβίωση της αθηναϊκής «εφηβείας», όχι απλά όπως προβλήθηκε μέσω των αγωνισμάτων αλλά και με την ταυτόχρονη συμμετοχή των νέων στις Φιλοσοφικές Σχολές της Αθήνας, υπό το πρίσμα της Β' Σοφιστικής. Αποτελεί έκπληξη το γεγονός πως αυτοί οι νέοι, από διάφορες πόλεις του Πανελληνίου, δεν έδρασαν απλώς ως «αναβιωτές» αλλά εκπαιδεύτηκαν για πραγματική στρατιωτικού τύπου θητεία, στην υπηρεσία της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. Κάτι τέτοιο καθίσταται σαφές μέσα από τα αρχαιολογικά και κειμενικά μνημεία γύρω από το Πανελλήνιο και την Αθήνα. Διαμέσου της εξέτασής τους είμαστε σε θέση να ερμηνεύσουμε

τα «πώς» και τα «γιατί» πίσω από την πρωτοβουλία αυτή του Αδριανού αλλά και τους λόγους για τους οποίους αυτές οι δραστηριότητες παρήκμασαν από τους Σεβήρους και μετά.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ, 17:00 – 19:45

ΑΝΑΧΩΡΗΣΗ ΓΙΑ ΑΡΧΑΙΟ ΘΕΑΤΡΟ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ, ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ *ΦΟΙΝΙΣΣΕΣ*, 19:45 – 23:00

Κυριακή, 1^η Αυγούστου 2021

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗΣ ΣΤΟ ΝΑΥΠΛΙΟ ΚΑΙ ΞΕΝΑΓΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ 10:00 – 11:00

ΤΡΙΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ, 11:30 – 14:00

Νίκος Τσιβίκης (Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών)
Υπότροφος Ερευνητής Ελληνικών Σπουδών του CHS 2020–21

Θρησκευτική Συνύπαρξη και Αντιπαράθεση στην Μεσσήνη της Εποχής του Κωνσταντίνου

Η Μεσσήνη στη νοτιοδυτική Πελοπόννησο αποτελούσε μια από τις σημαντικότερες πόλεις της περιοχής κατά τα ελληνιστικά και ρωμαϊκά χρόνια. Η περιγραφή της από τον Πausανία τον δεύτερο αιώνα αποτύπωσε την εικόνα της αρχαίου θρησκευτικού κέντρου με το πλήθος των μνημείων. Ο τέταρτος αιώνας θα σημάνει για την πόλη και τους κατοίκους της μια σειρά από ριζικές αλλαγές και καινοτομίες που μεταμορφώνουν το κέντρο της πόλης στο πλαίσιο νέων αλλά και ανανεωμένων χρήσεων. Η αρχαιολογική διερεύνηση οικιών και δημόσιων κτιρίων, τα οποία την εποχή αυτή αλλάζουν χρήση προκειμένου να καλύψουν τις ανάγκες μιας κοινωνίας που αλλάζει, προσφέρει πλέον στην έρευνα μια πολύ καλύτερη κατανόηση ευρύτερων αλλαγών που συμβαίνουν σε όλη την αυτοκρατορία. Ανάμεσα στα νέα αυτά κτίρια ξεχωρίζει η οικοδόμηση ενός ευκτήριου χριστιανικού οίκου, που λειτουργεί ίσως ήδη από τον τρίτο αιώνα. Παράλληλα συνεχίζεται η δημιουργία νέων αγαλμάτων, αυτοκρατορικών και λατρευτικών, που βρίσκουν πλέον χώρο στο εσωτερικό πολυτελών κατοικιών των αξιωματούχων της πόλεως. Στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι να περιγράψει και να βοηθήσει στην κατανόηση της νέας αυτής σχέσης ανάμεσα σε χριστιανούς και εθνικούς μέσα στον δομημένο χώρο της πόλης.

Ειρήνη Πάνου (Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών, Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου)
Επισκέπτρια Ερευνήτρια του CHS

Η Ιδεολογική Λειτουργία του Χρώματος στην Ελληνική Ιστοριογραφία (5^{ος} αι. π.Χ. – 7^{ος} αι. μ.Χ.)

Η παρουσίαση θα εξετάσει αντιλήψεις περί χρώματος στην ελληνική ιστοριογραφία από τον Ηρόδοτο (5^{ος} αι. π.Χ.) έως τον Θεοφύλακτο Σιμοκάττη (7^{ος} αι. μ.Χ.). Εκτός από την αισθητική τους λειτουργία, τα χρώματα ενέχουν ιδεολογικές υποδηλώσεις που συνδέονται όχι μόνο με συγκεκριμένες ιστορικές μορφές και γεγονότα, αλλά και με αλλαγές στο πολιτιστικό, πολιτικό και θρησκευτικό σύστημα πεποιθήσεων του αρχαίου και του ύστερου ρωμαϊκού κόσμου. Δεδομένου ότι η γλώσσα εκφράζει τον τρόπο σκέψης, το ίδιο ρόλο επιτελεί και η εξέλιξη της γλώσσας του χρώματος. Παρόλο που τα εξεταζόμενα έργα αντικατοπτρίζουν πολύ διαφορετικές ιστορικές συνθήκες, καθώς καλύπτουν ένα χρονικό διάστημα δώδεκα αιώνων, δείχνουν ότι ο κοινός άξονάς τους, η ελληνική γλώσσα, προσαρμόζεται συνεχώς στις ιστορικές αλλαγές.

Francesco Scalora (Σικελικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών "Bruno Lavagnini")

Υπότροφος Ερευνητής του CHS στον Φιλελληνισμό 2021

Αθήνα 1821-1827 στο Ημερολόγιο του Cesare Vitali

Ο Ιταλός γιατρός Cesare Vitali, εγκατεστημένος στην Αθήνα ήδη από τις αρχές του 19^{ου} αιώνα και αντιπρόξενος του Βασιλείου των Δύο Σικελιών για την Υψηλή Πύλη, είναι κυρίως γνωστός στην ελληνική ιστοριογραφία για την πραγματοποίηση της νεκροψίας στη σορό του Οδυσσέα Ανδρούτσου, μετά τη δολοφονία του στον πύργο της Ακρόπολης, για την οποία συνέταξε και ιατροδικαστική έκθεση. Πολλές (αν και εν μέρει άγνωστες) είναι ωστόσο και οι μαρτυρίες για την αθηναϊκή του δραστηριότητα και τις σχέσεις που ανέπτυξε με διάφορες ελληνικές προσωπικότητες καθ' όλη τη διάρκεια της Επανάστασης. Στα Γενικά Αρχεία του Κράτους φυλάσσεται επίσης το ανέκδοτο Ημερολόγιο του, στο οποίο κάνει λόγο για τον καιρό της Επανάστασης στην Αθήνα από τον Απρίλιο του 1821 έως το Μάιο του 1827. Γραμμένο στα ιταλικά, το Ημερολόγιο του Vitali αποτελεί ένα σπουδαίο ντοκουμέντο της εποχής για τη χρονολογική του έκταση και την ακρίβεια των ιστορικών γεγονότων που αναφέρει.

Μαρία Νικολοπούλου (Τμήμα Φιλολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών)

Υπότροφος Ερευνήτρια του CHS στις Συγκριτικές Πολιτισμικές Σπουδές 2020-21

Η Πρόσληψη της Αμερικανικής Λογοτεχνίας στην Ελλάδα στην Διάρκεια της Μακράς Δεκαετίας του 60 και η Εικόνα της Ελλάδας στην Ποίηση των Μπητ

Η παρουσίαση έχει στόχο να διερευνήσει την πρόσληψη της αμερικανικής κουλτούρας, με έμφαση στη λογοτεχνία, στην Ελλάδα της δεκαετίας του 1960. Λόγω της ψυχροπολεμικής διαίρεσης και του γεγονότος ότι η Ελλάδα βρισκόταν στις παρυφές του 'σιδηρού παραπετάσματος', η πρόσληψη αυτή είχε πολιτικό χαρακτήρα. Αφενός, αμερικανικοί θεσμοί όπως το Congress for Cultural Freedom ενθάρρυναν τη μετάφραση σύγχρονης αμερικανικής λογοτεχνίας. Αφετέρου, η παρουσία των Μπητ ποιητών στην Ελλάδα από τις αρχές της δεκαετίας του 1960 διευκόλυνε την πρόσληψη του έργου τους και ανανέωσε την ελληνική πρωτοπορία, μέσα από μια επαναπροσέγγιση των ιστορικών πρωτοποριών και του λογοτεχνικού κανόνα. Η αλληλεπίδραση των Αμερικανών Μπητ ποιητών με τους Έλληνες

εκπροσώπους της πρωτοπορίας αναδεικνύεται στα πρωτοποριακά περιοδικά της περιόδου. Η δικτατορία οδήγησε σε μια ευρύτερη και πιο πολιτική ανάγνωση της Μπητ λογοτεχνίας. Από την άλλη, η αντίληψη της Ελλάδας από τους Μπητ ποιητές λειτουργεί σε δύο πλαίσια: αφενός του οριενταλισμού, αφετέρου της κλασσικής παράδοσης, πράγμα που αναδεικνύει τις σύνθετες αναπαραστάσεις της χώρας.

Παρασκευή Σαλέπη (Τμήμα Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου)

Προ-διδασκατορική Υπότροφος Ερευνήτρια του CHS και της Διεθνούς Ολυμπιακής Ακαδημίας σε Σπουδές Άθλησης και Κοινωνίας 2020-21

Η Διεθνής Ολυμπιακή Ακαδημία και το Θεσμικό Περιβάλλον των Εθνικών Ολυμπιακών Ακαδημιών

Σύμφωνα με τον Ολυμπιακό Χάρτη (2019) η Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή (ΔΟΕ) υποστηρίζει και ενισχύει εκπαιδευτικές δράσεις μέσω της Διεθνούς Ολυμπιακής Ακαδημίας (ΔΟΑ), των Εθνικών Ολυμπιακών Επιτροπών (ΕΟΕ) και των Εθνικών Ολυμπιακών Ακαδημιών (ΕΟΑ). Ωστόσο, υπάρχουν ορισμένες εκ των πραγμάτων παραλλαγές στις ρυθμίσεις που υιοθετούνται στα διαφορετικά εθνικά περιβάλλοντα. Αυτή η παρουσίαση επιδιώκει να περιγράψει τους οργανισμούς εντός του θεσμικού περιβάλλοντος των ΕΟΑ και πώς αυτοί καθορίζουν τη στρατηγική και τις αποφάσεις που λαμβάνονται από τις ΕΟΑ. Πώς επηρεάζει το περιβάλλον την αποτελεσματική λειτουργία της ΔΟΑ και των ΕΟΑ εντός του συνόλου των Ολυμπιακών Ακαδημιών; Προκειμένου να απαντηθούν τα ερωτήματα, διεξήχθη αρχαιακή έρευνα μαζί με ένα σύνολο διερευνητικών ημι-δομημένων συνεντεύξεων με 20 βασικούς ενδιαφερόμενους από τη ΔΟΕ (4), την ΔΟΑ (2), τις ΕΟΑ (9) και από εμπειρογνώμονες ακαδημαϊκούς (5).

ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ, 14:00 – 14:30